

CHOWACZ BRUKWIACZEK

- *Ceutorhynchus napi* Gyll.

1 Systematyka agrofaga

Typ:	Stawonogi - <i>Arthropoda</i>
Gromada:	Owady - <i>Insecta</i>
Rząd:	Chrząszcze - <i>Coleoptera</i>
Rodzina:	Ryjkowcowate - <i>Curculionidae</i>
Gatunek:	Chowacz brukwiaczek - <i>Ceutorhynchus napi</i> Gyll.

2 Biologia

Chrząszcze chowacza brukwiaczka zimują w glebie na polach po roślinach krzyżowych. Nalot na plantacje rzepaku następuje wiosną, gdy temperatura gleby wynosi 5-7°C, a temperatura otoczenia osiągnie 10-12°C. Po dokonaniu żeru uzupełniającego samica składa jaja w pędy, głównie poniżej wierzchołków pędów. Po upływie 11-20 dni wylęgają się larwy, które żerują wewnątrz pędów roślin aż do osiągnięcia przez rzepak dojrzałości. Rozwój larw trwa około 40 dni, po czym larwy przepoczwarczają się w glebie. Młode chrząszcze pojawiają się w końcu czerwca i w lipcu. Chowacz brukwiaczek wykształca jedno pokolenie w ciągu roku.

3 Opis gatunku

Chrząszcz długości od 3,2 do 4 mm, koloru szarawego z powodu szarych łusek włosowych. Głowa wydłużona w cienki, do dołu wygięty ryjek.

Larwa długości 7 mm długości, bez odnóży, do wewnątrz zakrzywiona, żółtawo-biała. Głowa młodych larw początkowo czarna, potem żółto-brązowa z charakterystyczną szczecinią w górnej części.

4 Opis uszkodzeń

Pierwsze objawy obecności chowacza brukwiaczka to miejsca „ukłuć” na łodydze wielkości około 1 mm, początkowo śluzowate, potem białawo obrzeżone. Na łodydze, w trakcie wzrostu pędu głównego okaleczone miejsca wydłużają się, tworzą cienkie rynny, zgrubienia oraz skrzywienia w kształcie litery „S”, przede wszystkim w dolnej części łodygi. W tych miejscach łodygi pękają, szczególnie po okresach mrozów lub obfitych opadów (Fot.1). W łodydze można rozpoznać ślady żerowania larw. Otwory wydrążone przez larwy można znaleźć zwłaszcza w kątach liści.

Znaczne straty mogą wystąpić szczególnie w latach, gdy chowacz brukwiaczek występuje w dużym nasileniu, a rzepak z powodu niekorzystnych warunków środowiskowych jest słabo rozwinięty, głównie po ostrych zimach oraz w okresie wiosennej suszy. Uszkodzenia roślin spowodowane przez larwy są bramą wejściową dla chorób grzybowych: suchej zgnilizny kapustnych, zgnilizny twardzikowej i szarej pleśni. Rośliny uszkodzone przedwcześnie dojrzewają i często osypują nasiona.

5 Metodyka obserwacji – sygnalizacja terminu zabiegu

W celu stwierdzenia obecności chowacza brukwiaczka na plantacji rzepaku od wczesnej wiosny (niekiedy od połowy lutego) należy prowadzić obserwacje przy pomocy żółtych naczyń. W tym celu należy ustawić żółte naczynia w odległości przynajmniej 20 m od brzegu pola. Naczynia kontrolować systematycznie (dwa razy w tygodniu). Stosując żółte naczynia należy przestrzegać zasad opisanych przy słodyszku rzepakowym:

W monitoringu liczebności chowacza brukwiaczka stosować można również metodę czerpakowania (strząsania). Obserwacje przeprowadza się w godzinach rannych lub wieczornych, kiedy chrząszcze są mało ruchliwe. W zależności od wielkości pola analizujemy od 100 do 150 roślin w różnych punktach pola wybierając losowo po 10 roślin. Do wybranych roślin podsuwa się krawędź czerpaka, a następnie szybkim ruchem przechyla się roślinę i kilkakrotnie potrząsa.

Do badanych roślin należy podchodzić bardzo ostrożnie, tak by nie spłoszyć znajdujących się na nich chrząszczy.

6 Progi ekonomicznej szkodliwości oraz terminy zabiegów ochrony roślin

Zabieg należy wykonać, gdy w ciągu kolejnych 3 dni średnia liczba chrząszczy w jednym żółtym naczyniu wyniesie około 10 sztuk. W przypadku stosowania metody czerpakowania wartością progową jest stwierdzenie średnio 2-4 chrząszczy na 25 roślin.

Zabieg chemiczny przeciwko chrząszczom przeprowadza się na ogół bardzo wcześnie, zaraz po nalocie na plantacje rzepaku, jeszcze przed składaniem jaj przez chrząszcze, na podstawie progu szkodliwości. Naloty chowacza brukwiaczka mogą przeciągać się w czasie i już wkrótce po zabiegu (szczególnie przy cieplej pogodzie) należy wznowić kontrolę liczebności chrząszczy w celu ustalenia potrzeby drugiego zabiegu.

7 Ocena szkodliwości

Obserwacje należy rozpocząć 10 dni po całkowitym zakończeniu kwitnienia rzepaków i rzepików ozimych (faza rozwojowa w skali BBCH 6/69). Na badanym polu rzepaku ozimego analizujemy w różnych punktach pola po 10 roślin, ogółem w zależności od jego wielkości od 100 do 150 sztuk. Na plantacjach powyżej 2 ha należy zwiększyć liczbę punktów o 2 na każdy następny hektar. Rośliny analizuje się szukając uszkodzeń spowodowanych przez larwy chowacza brukwiaczka. Na podstawie zebranych danych obliczyć należy procent roślin uszkodzonych przez chowacza brukwiaczka.

Fot. 1. Uszkodzenie łodygi rzepaku spowodowane żerowaniem larw chowacza brukwiaczka